

## **Mgr. Jozef Čery: Urbanizácia mestskej časti Horná Sihot' - Trenčín**

Začiatkom mája 2004 som bol požiadaný primátorom mesta Trenčín Ing. Branislavom Cellerom o podrobné zistenie činnosti Ing. arch. Ferdinanda Silbersteina v Trenčíne, najmä v súvislosti s urbanizáciou mestskej časti Horná Sihot' - Trenčín. Nešlo o samoučelné zisťovanie. Zámerom mesta Trenčín je v najbližšej budúcnosti dať tejto osobnosti patričnú úctu za to, čo pre mesto Trenčín v minulosti vykonal.

Pri spracovaní spomínanej úlohy mi veľmi dobre pomohol dokument pod názvom "Pasportizácia urbanistického súboru Trenčín - Horná Sihot'", ktorá bola zaradená do plánu hlavných úloh Pamiatkového ústavu v Bratislave, regionálne stredisko Trenčín na rok 1999 z dôvodu zdokumentovania funkcionalisticky založenej mestskej štvrte v Trenčíne. Jej spracovateľmi boli Ing. arch. Jozef Múdry a PhDr. Ingrid Gajdošová. Obaja spracovatelia v dokumente uvádzajú, že hlavné podklady boli získané archívnym výskumom (ŠOKA Trenčín, archív mesta Trenčín, a archív Trenčianskeho múzea), terénnym výskumom, štúdiom literatúry a konzultáciami dnes ešte žijúcich osôb, ktorí pracovali na odbore územného plánu a architektúry Mestského národného výboru v Trenčíne s exvedúcimi odboru Ing. arch. Jánom Kvasnicom, Ing. arch. Štefanom Androvičom a pracovníkmi, ktorí v roku 1999 pracovali na odbore územného plánu Mestského úradu v Trenčíne.

Autori uvádzajú, že v rámci tejto úlohy bol zdokumentovaný proces zástavby lokality, počínajúc spoločensko - hospodárskymi podmienkami v prvej tretiny 20. storočia a prvými impulzami cez jednotlivé štádiá projektovej prípravy (regulačný plán, vrátane doložitelných úprav) a realizačné práce až po popis súčasného stavu. K bohatej textovej časti doložili aj kópie mimoriadnych dôležitých autentických dokumentov, ktoré základné konštatovanie o autorstve urbanistických plánov Hornej Sihote v Trenčíne, doteraz publikované, dávajú do úplne novej polohy.

Pri spracovaní tejto správy pre primátora mesta Trenčín Ing. Branislava Celleru sa mi podarilo nájsť ďalší zdroj informácií štúdiom v Štátnom okresnom archíve Trenčín a v knižnici Trenčianskeho múzea. Spomínaný zdroj, týždenník "Trenčan" z rokov 1931 a 1932 jednoznačne potvrdzuje konštatovanie autorov spomínanej úlohy z roku 1999.

Pre ďalší postup mesta Trenčín navrhujem, aby sa predmetná správa konzultovala na príslušných orgánoch stavovskej organizácie slovenských architektov a dala k predmetnému autorstvu na urbanizáciu Hornej Sihote v Trenčíne svoje odborné stanovisko. Až potom riešiť prípadné vyskytnuté sa chyby v priznaní autorstva.

### **Spoločensko - hospodárske podmienky**

Stavebný rozvoj mesta Trenčín na začiatku 20. storočia bol podmienený viacerými skutočnosťami :

- Rok 1907 - nástup Ing. Kubinského do funkcie prednostu stavebného referátu, resp. mestského architekta znamená začiatok činnosti oficiálneho stavebno-technického orgánu mesta Trenčín;

- Rok 1916 - do funkcie prednostu stavebného referátu nastúpil Ing. J. Reiss. Vzhľadom na vojnové udalosti prvej svetovej vojny bola celá stavebná činnosť utlmená;

- Od roku 1920 do roku 1945 pôsobil v tejto funkcii Ing. Eduard Blažek. (v listovej agende mesta sa píše Ing. Odon Blažek).

- Už pred prvou svetovou vojnou existovala koncepcia komplexného stavebno-technického rozvoja celej sídelnej aglomerácie. Vojna však tieto plány prerušila.

- Po rozpade Rakúsko- Uhorskej monarchie sa zmenil štátoprávny a administratívno-mocenský systém, keď zo župného kráľovského mesta Trenčín sa mesto Trenčín sa stalo mestom okresným, s čím súvisel aj pokles investorského záujmu.

- Po vzniku 1. ČSR rozvoj ekonomicko-výrobnej sféry sa orientoval viac na české kraje a tak na Slovensku stagnovalo budovanie. V nových podmienkach sa aj v Trenčíne stali viaceré predvojnové dlhodobé programy neaktuálne.

- V celom období od vzniku 1. ČSR až do hospodárskej krízy 1929 umožňovali

komplikované hospodárske pomery iba veľmi obmedzený rozvoj miestneho stavebníctva. Vzniklo niekoľko stavebných firiem, ktoré stavali obytné domy, živnostenské prevádzkarne, dielničky, ktoré nevyžadovali nároky na technickú a architektonicko-výtvarnú hodnotu. Takto sa budovalo všade, nebolo to charakteristické len pre Trenčín.

Z miestnych staviteľov väčšie stavby realizoval stavitel' talianskeho pôvodu Romulo Cicutto. Z ostatných možno spomenúť českých podnikateľov Čevelu a Ročáka a z miestnych trenčianskych podnikateľa Alexandra Marákyho, Jána Barytusa, Jozefa Minaříka, Dominika Filipa, Ing. Gustava Dohnányiho a ďalší.

V Trenčíne ani v jeho blízkom okolí v dvadsiatich rokoch minulého storočia nepôsobil žiaden architekt, ktorého by mohlo mesto Trenčín využiť ako konzultanta, alebo externého poradcu. Ani Ing. Odon Blažek nebol architektom. Komerčne orientovaní stavitelia neboli veľmi ochotní pracovať v čestných funkciách, resp. za slabo honorovaný platený úväzok pre mesto Trenčín. Za celé obdobie od roku 1920 do roku 1945, keď bol vo funkcii prednostu stavebného referátu Ing. Odon Blažek mal tento veľmi málo ochotných spolupracovníkov - ako Alexander Maráky, Ján Barytus, neskôr Dominik Filip. A oveľa neskôr erudovaný externý poradca Ing. arch. Ferdinand Silberstein. Tento sered'ský rodák (1902 - 1982) pôsobiaci v Bratislave sa začiatkom tridsiatich rokov začal intenzívne zaoberať otázky urbanistického rozvoja mesta Trenčín.

(Uvedenú skutočnosť je spracovaná vo Vlastivednej monografii mesta Trenčín č. 2 Ing. arch. Š. Androvičom pod názvom "Stavebný rozvoj Trenčína v rokoch 1918 - 1945, str. 55 - 57, vydaná v Bratislave 1997. Ten istý autor napísal článok v časopise "Projekt slovenskej architektúry" č. 5/1996, na str. 58-59).

### **Urbanistická koncepcia a dokumentácia**

Horná Sihoť, územie situované severovýchodne od centra mesta Trenčín bolo začiatkom 20. storočia vymedzené zo severu nezregulovaným Váhom, z južnej časti Kubranským potokom a štátnou železnicou, z východnej strany katastrálne u hranicou a obcou Kubra.

Podľa mapy z roku 1911 je zreteľné vidieť spôsob využitia tejto lokality ako napríklad:

- vojenské cvičisko,
- futbalový štadión,
- mestské a súkromné pozemky (využívané ako role alebo záhrady),
- mlyn v blízkosti vtedajšej železničnej stanice,
- vojenské sklady pri železničnej trati.

Koncom dvadsiatich rokov bolo postavených niekoľko rodinných domov v miestne dnešnej Švermovej ulice k križovaniu Jiráskovej a Viestovej ulice. Na situačnom pláne mesta Trenčín z roku 1934 je vidieť obytný dom železničných zamestnancov, mestské vodovodné čerpadlo a vojenské sklady PHM čsl. autopraporu č. 3 pri železničnej trati.

Prvou dôležitou snahou riešiť rozvoj mesta Trenčín v časti Hornej Sihote bolo rozhodnutie ("uzavretie") zastupiteľského zboru mesta Trenčín vypísať ideovú súťaž na vypracovanie regulačného plánu Hornej Sihote zo dňa 29. mája 1923. Predstavitelia mesta Trenčín si už v týchto dňoch uvedomovali perspektívu tejto lokality na zástavbu s ohľadom na očakávaný rozvoj mesta Trenčín. Pri zdôvodnení sa doslovne píše, citujem "Následkom projektovaného upravenia brehov rieky Váh, bude možno v budúcnosti na Sihoti novú štvrť, ako najpeknejšiu časť mesta budovať a tým by bola odstránená tá neprajná situácia, že mesto sa len pozdĺžne smerom k Biskupiciam a veľkej Kubre mohlo vyvinúť a neprajnú polohu dostalo".

Dňa 22. decembra 1923 Štátny notársky úrad mesta Trenčín požiadal listom Expozitúru na úpravu rieky Váh v Trenčíne o zakreslenie regulačnej čiary rieky Váh, t.j. čiary budúcej hrádze, pričom sa odvoláva na rozhodnutie mestskej rady zo dňa 15.12.1923 a zdôvodňuje, že doplnenie plánu je potrebné pre vypísanie súťaže. (ŠOKA - MsNV Trenčín 1923 - 1945).

Nie je známe, či sa na základe rozhodnutia mimoriadneho zasadnutia zastupiteľského

zboru mesta Trenčína zo dňa 29. mája 1923 v nasledujúcich rokoch až do roku 1931 konala urbanistická súťaž, resp. či bolo zadané vypracovanie regulačného plánu.

Podľa publikovanej správy Ing. arch. Štefana Androviča predložil v roku 1931 Ing. arch. F. Silberstein spolu s trenčianskym podnikateľom Romulom Cicuttom starostovi mesta Trenčín Jozefovi Reihelovi návrh na vypísanie urbanistickej súťaže na riešenie trenčianskej Hornej Sihote. Mestský úrad v Trenčíne návrh prijal a vypísal súťaž ešte v tomto roku. Ing. arch. Ferdinand Silberstein súťaž vyhral pred topolčianskym architektom Eugenom Rosenbergom a pražským triom architektov - Hrubý, Kopa, Balcárek. Ako štvrtý sa v poradí umiestnil Bohuslav Fuchs z Brna.

(Táto skutočnosť je opísaná vo Vlastivednej monografii mesta Trenčín č. 2 na strane 57.

Toto konštatovanie sa Ing. arch. Jozefovi Múdrému a PhDr. Ingrid Gajdošovej nepodarilo overiť, potvrdiť v archívoch ŠOKA Trenčín, MsNV Trenčín a v Trenčianskom múzeu.

Na druhej strane sa však podarilo nájsť dokument, ktorý doteraz spochybňuje vžitý názor v odbornej verejnosti o autorstve víťaza urbanistickej súťaže Ing. arch. F. Silbersteina a tou je zápisnica zo zasadnutia rady mesta Trenčín zo dňa 20. apríla 1931. V zápisnici zo zasadnutia rady mesta Trenčín zo dňa 20. apríla 1931 pod č.j.: 281/1931 sa konštatujú výsledky súťaže na regulačný plán Hornej Sihote. Podľa odbornej poroty, táto jednohlasne rozdelila ceny a odmeny takto:

I. cena nebola udelená.

II. cena bola prisúdená autorovi projektu s heslom "Nový Trenčín" Ing. K. Říhovi z Prahy v obnose 6000,- Kč.

III. cena boli udelené tri ceny a to :

- autorovi projektu pod heslom "T" Ing. Jozefovi Zemánkovi a spol. z Prahy,
- autorovi projektu pod heslom „13" Ing. arch. Balcárkovi a spol. z Prahy,
- autorovi projektu pod heslom "Nad Váhom" arch. Ferdinandovi Koubovi z Prahy s obnosom 4.000,- Kč.

Odmeny boli prisúdené ešte projektom s heslami "Trenčín 57", zelený terč a projektu s heslom „111222".

Technický referát bol poverený ,aby vyžiadal od všetkých autorov odmenených druhou a treťou cenou vypracovanie rozpočtu.

Vyššie spomínaný dokument podporuje týždenník "Trenčan" z 25. apríla 1931, kde na strane 2 v článku pod názvom "Výsledok verejnej súťaže na získanie návrhov regulačného plánu Hornej Sihote v Trenčíne" sa píše nasledovne: "Porota, ktorá zasadala v dobe od 10. do 14. apríla 1931 sa jednohlasne rozhodla 1. cenu neudelíť. 2. cena v obnose 6.000 korún bola prisúdená autorovi projektu s heslom "Nový Trenčín" Ing. arch. J. Říhovi z Prahy XVI. 3. cena a 4.000 korún prisúdená bola trom autorom:

- a) autorom projektu s heslom "T" zelené, Ing. Jozef Zemánek, Ing. Arnošt Suske, Ing. arch. Juraj Žalmar
- b) autorom projektu s heslom „13" Ing. Balcárek, Ing. Kopp, Ing. arch. Horák z Prahy XVI.
- c) autorovi projektu s heslom "Nad Váhom" od arch. Ferdinanda Koubu

Odmeny po 2000 korún boli pri súdené týmto projektom:

autorovi projektu s heslom "Trenčín 57"

autorovi projektu s heslom "Zelený terč"

autorovi projektu s heslom „111222"

Projektanti, ktorým boli udelené odmeny sa týmto vyzývajú, aby sa písomne osvedčili, či príjmu prisúdené odmeny. Projekty, program súťaže a zápisnica o posúdení návrhov budú na mestskom dome vo veľkej dvorane vystavené v dobe od 26. apríla do 2. mája od 10. do 12. dopoludnia

V Trenčíne 20. apríla 1931 - podpísaný Jozef Reihel v.r. starosta a Dezider Kántor v.r. vedúci notár" - toľko presný citát z "Trenčana".

Redaktor týždenníka "Trenčan" z 9. mája 1931 v správe z mimoriadneho zasadnutia zastupiteľského zboru mesta Trenčín zo dňa 6. mája 1931 konaného vo večerných hodinách píše tieto zaujímavosti, citujem "Veľkým záujmom sledovali členovia (členovia zastupiteľského zboru) referát technického referenta Ing. Blažeka o výsledku verejnej súťaže na zadováženia ideových plánov pre reguláciu Hornej Sihote. Došlé plány boli vyložené a sú opravdu zaujímavé, najmä pre nadhodené zaujímavé myšlienky, ako sa má mesto rozvinúť. Touto otázkou, vzhľadom na veľký význam pre mesto naša verejnosť sa stále musí zapodievať. Vyhotovením konečného regulačného plánu poveril sa Ing. Blažek (bol to návrh Dr. Pereszlényiho), bez újmy jeho úradovania a plány má dokončiť do konca júna 1931. Odmenu za túto prácu mu navrhne rada a nesmie presahovať výšku odmenených ponúk. Kvitovať musíme, že odborný referát Ing. Blažeka bol obejktívny, úprimne poukázal na jednotlivé výhody a nedostatky plánov zo špeciálneho polozenia mesta a jeho finančnej schopnosti.

(Bol plán, ktorý na preloženie železničnej stanice mal náklad 20 miliónov korún)" Toľko citát správy z týždenníka "Trenčan". Nikde nefiguruje meno Ing. arch. Ferdinanda Silbersteina.

Rozhodnutie ("uzavretie") mestskej rady Trenčín schválil zastupiteľský zbor mesta Trenčín dňa 1. septembra 1931 pod č.j.: 191/6940/1931.

Týždenník "Trenčan" zo dňa 12. septembra 1931 konštatuje, že na zasadnutí zastupiteľského zboru mesta Trenčín dňa 1. septembra 1931 :

- bol schválený regulačný plán na Hornú Sihot' - ustálili sa ceny stavebných pozemkov na Hornú Sihot'
- ustálili sa ceny stavebných pozemkov na Hornú Sihot'
- rozhodlo sa o oprave mestského domu po dlhej debate.

O nejasnom priebehu súťaže sa dokladuje následná korešpondencia Ing. arch. K. Říhu, zastúpeného JUDr. Otakarom Hynkom z Prahy, keď v liste zo dňa 12. marca 1932 žiada 100 % náhradu z ceny návrhu za to, že napriek opakovanému predloženiu ponuky na vypracovanie definitívneho projektu, o ktorý bol písomne požiadaný dňa 21. apríla 1931 (ponuky boli predložené 27. apríla 1931 a 17. júla 1931) nedostal od mesta Trenčín odpoveď. Ďalej v liste napísal, že pri vypísaní architektonickej súťaže na objekt "Obchodná akadémia Horná Sihot' Trenčín" bol súťažiacim poskytnutý nový regulačný plán Hornej Sihote, vypracovaného podľa jeho návrhu bez jeho vedomia a súhlasu.

Na spomenutý list odpovedal technický referent mesta Trenčín Ing. Odon Blažek listom zo dňa 15. marca 1932. V ňom okrem iného píše, citujem: "mestská rada nepoverila inú osobu s vypracovaním definitívneho plánu, ale mesto si svojimi technickými silami vypracovalo regulačný plán podľa smerníc vydaných odborníkmi Krajského úradu a Riaditeľstva štátnych železníc v Bratislave. Taktiež nepoužilo mesto získaných myšlienok pre prípad iných. Za to mesto nemôže vyplatiť odškodné ..."

V odpovedi zo dňa 16. marca 1932 vyčíta architekt Ing. J. K. Říha mestu Trenčín morálne a právne vykorisťovanie architektov.

Sťažnosť Ing. arch. J. K. Říhu uzavrela rada mesta Trenčín dňa 25. apríla 1932, keď mu neuznala nárok na honorár.

(ŠOKA Trenčín, MsNV Trenčín 1923 - 1945).

Uvedená korešpondencia vylučuje doteraz priznané autorstvo urbanistického projektu Horná Sihot' Trenčín Ing. arch. Ferdinandovi Silbersteinovi, ktoré tvrdí Ing. arch. Štefan Androvič.

Na doplnenie vyššie uvedených údajov treba dodať, že vyhláseniu urbanistickej súťaže predchádzalo stanovenie línie kanála Váhu Krajským úradom v Bratislave, ktorý bol mestu Trenčín doručený jeho zo dňa 15. januára 1931 pod č.j.: 44-342,396 ako "generálne riešenie využitia vodnej sily rieky Váh na úseku Trenčina a prevedenie laterálneho kanálu

v území určenom pre nové mestské štvrte". Jeho súčasťou bol plán v mierke 1: 1 000.

Riešené územie v súťaži z roku 1931 zodpovedá dnešnému územiu "Sihot' I.", vrátane rekreačno - športového komplexu v západnej časti medzi traťou a hrádzou a časti "Sihot' II.", kde bývalá katastrálna hranica bola vedená približne za nákupným strediskom "Rozkvet" vrátane, šikmo k železničnému priecestiu pri bývalej mliekárni.

Dnes je súčasný urbanistický súbor oproti súťažným návrhom mierne zmenený a dotýka sa :

- zo severu vybudovaním hrádze potoku Teplička súbežne s prívodným kanálom hydro centrály;
- z juhu preložením železničnej trate v súvislosti s vybudovaním novej železničnej trate v roku 1944.

K regulačnému plánu Hornej Sihote sa vyjadril Krajský úrad v Bratislave dňa 5. mája 1933. Jeho vyjadrenie vysvetľuje Okresný úrad v Trenčíne Obecnému úradu mesta Trenčín listom zo dňa 7. júna 1933, keď tento nariadil prepracovanie regulačného plánu v zmysle pripomienok : "pri radových zástavbách treba v regulačnom pláne poznačiť absolútnu výšku hlavných ríms a hrebeňov striech. U striech rovných výšky prípustných nástavkov strešných. Jednotlivé bloky domov smú byť zastavané len jedným spôsobom (buď šikmé alebo ploché strechy)".

Mesto Trenčín vyhovel požiadavkám a dalo prepracovať regulačný plán. Vo Vlastivednej monografii č. 2 Ing. arch. Štefan Androvič na strane 57 uvádza, že "druhé kolo súťaže prebehlo v roku 1935 a Silberstein sa aj v ňom veľmi dobre umiestnil. Hoci súťaž nevyhral, jeho návrh bol najekonomickejší, a preto sa realizácia plánovanej zástavby rozhodla aj začala podľa neho."

V neskoršej listovej dokumentácii sa spomína "regulačný plán Hornej Sihote" z roku 1936. Originálny plán sa nepodarilo získať, ale podľa listovej agendy a fragmentov neskoršej projektovej dokumentácie (napríklad vytýčenie hraníc jednotlivých blokov Hornej Sihote.

Autori výskumu Ing. arch. Jozef Múdry a PhDr. Ingrid Gajdošová vyslovili názor, že regulačný plán vypracovaný Ing. arch. K. Říhom v roku 1931 dopracoval mestský technický referát. Pri jeho porovnávaní nemali by byť veľké rozdiely z regulačným plánom z roku 1936. Regulačný plán z roku 1936 je s najväčšou pravdepodobnosťou zachytený na mape mesta Trenčín z 1. augusta 1943.

Pri porovnaní súčasného stavu a regulačného plánu z roku 1936 okrem zmien na východnej hranici sa môže konštatovať :

- nerealizovala sa štátna obvodná cesta popri kanály Váhu,
- vybuďovala sa obslužná Nábřežná ulica rovnobežná s Rázusovou ulicou,
- v západnej časti sa nevybudovala cesta kolmá k Váhu medzi futbalovým štadiónom a športovou halou,
- nerealizoval sa plán vybudovať z Hornej Sihote administratívno - správne centrum mesta Trenčín.

Časová postupnosť pri realizácii regulačného plánu oblasti Hornej Sihote v Trenčíne :

- Dňa 24. novembra 1937 Obecný úrad mesta Trenčín požiadal Krajský úrad v Bratislave o podporu pre zhotovenie regulačného plánu mesta Trenčín, ktorého spracovanie sa má začať v roku 1938.

- Dňa 31. marca 1938 bola na Mestskom úrade v Trenčíne spísaná zápisnica "Trenčín - schválenie regulačného plánu oblasti Hornej Sihote".

- V auguste 1940 mesto Trenčín zadalo geometrovi Ing. Jánovi Javorskému z Trenčína meračské práce na prípravu regulačného plánu mesta Trenčín. Skončili sa oneskorene 10. júna 1942.

- Dňa 27. októbra 1942 a 5. júna 1943 urguje Ministerstvo obrany Slovenského štátu začatie regulačného plánu.

- Dňa 7. septembra 1943 sa konala technická porada ohľadom prípravných prác pre vypracovanie regulačného plánu mesta Trenčín a susedných obcí.
- V decembri 1946 MNV Trenčín zadal o vypracovanie regulačného plánu mesta Trenčín Ing. arch. Pavlovi Andříkovi a Ing. arch. Martinovi Kusému z Bratislavy.
- Regulačný plán bol dodaný v septembri 1947.
- V decembri 1949 sa prejednával regulačný plán mesta Trenčín.
- Vo februári 1950 sa prejednával smerný a podrobný územný plán mesta Trenčín.
- Dňa 29. novembra 1951 rada Miestneho národného výboru v Trenčíne schválila upravený pre oblasť Horná Sihoť vyhotoveného Stavoprojektom Bratislava.

## **Objekty na Hornej Sihoti**

---

### **1. Podjazd pod železničnú trať**

S potrebou bezkolízneho stavu prepojenia mesta Trenčín s Hornou Sihoťou sa rátalo už pri vypracovaní regulačného plánu v roku 1931, na mieste železničnej rampy v časti "Pri lesíku".

Zachovala sa projektová dokumentácia z roku 1935 vypracovanú mestským technickým referentom Ing. Odonom Blažekom, ktorá sa ale nerealizovala.

Autorom architektonického riešenia podjazdu na Hornú Sihoť bol Ing. arch. F. Silberstein. Projekt vypracoval Ing. Čistiakov z Riaditeľstva slovenských železníc v Bratislave. Riaditeľstvo Slovenských železníc zadalo prácu víťazovi verejnej súťaže staviteľovi Ing. Adamcovi z Trenčianskych Teplíc. Stavbu realizovala firma "Ing. Adamec" v rokoch 1938 až 1940.

Dňa 1. mája 1941 bol podjazd odovzdaný do užívania. Očividne sa zlepšilo spojenie medzi starým mestom a novou štvrťou, kde v tom čase už stálo viac ako 100 nových domov, medzi nimi aj budova obchodnej akadémie, veliteľstva divízie so župným a okresným úradom, Dom Hlinkovej gardy, a mestská plaváreň.

### **2. Druhý podjazd**

Bol navrhnutý v regulačnom pláne z roku 1931 a mal byť pokračovaním Kukučínovej ulice. Realizovaný nebol.

### **3. Tretí podjazd**

Bol navrhnutý v regulačnom pláne z roku 1931 na spojenie starého mesta s Hornou Sihoťou pod železničnou traťou. Projekt vypracoval v roku 1937 Ing. E. Schwatzbart z Bratislavy. Komisia z Krajského úradu v Bratislave s navrhnutým riešením nesúhlasila. Navrhla mestu Trenčín, aby bol podchod širší na 5 metrov. Podchod realizoval staviteľ Dominik Filip spolu s firmou "Ing. Dohnányi". Do užívania bol odovzdaný v roku 1941.

### **4. Sokolovňa**

Dňa 7. augusta 1933 zastupiteľský zbor mesta Trenčín súhlasil s odpredajom pozemku na stavbu Sokolovne TJ Sokol s podmienkou, že v prípade zmeny v regulačnom pláne TJ Sokol znáša riziká. Slávnostným otvorením Sokolovne 15. decembra 1935 sa skutočne začala zástavba Hornej Sihote.

### **5. Letná plaváreň**

Mestská rada v Trenčíne poverila s vypracovaním projektu letnej plavárne Ing. Jána Černocho z Bratislavy. Jeho projekt zahrňoval železobetónovú konštrukciu bazénu, prírodný rúrovod teplej vody z továrne Thiberghien až po kúpalisko a odpadový rúrovod. Hlavnú budovu so šatňami projektoval staviteľ Alexander Maráky z Trenčína. Letná plaváreň bola odovzdaná do užívania v roku 1937.

## **6. Obchodná akadémia**

Prv než sa bližšie zoznámime s budovaním objektu Obchodnej akadémie v Trenčíne, treba ešte uviesť niekoľko historických faktov:

- Začiatkom školského roka 1919/1920 bola zriadená v Trenčíne Československá obchodná škola.

- V školskom roku 1927/1928 bola otvorená Štátna československá obchodná akadémia, pričom Československá obchodná škola nebola zrušená, lebo pokračovala vo vzdelávaní nižších kvalifikovaných kádrov.

- V roku 1929 vyprojektoval Ing. Oldřich Nový z Prahy nový objekt školy so situovaním do lokality Palackého ulice na Gáborovom pozemku.

- Dňa 7. októbra 1930 zástupcovia mesta Trenčín, Trenčianskeho okresu a riaditeľstva Štátnej československej obchodnej akadémie predchádzajúcu lokalitu zamietli a zhodli sa na tom, že najvhodnejším miestom pre školu bude lokalita Hornej Sihote.

- Dňa 4. novembra 1930 zástupcovia mesta Trenčín zaslali ministerstvu školstva žiadosť o vybudovanie novej školy v lokalite Hornej Sihote, ktorú dňa 18. novembra 1930 minister školstva schválil..

- Dňa 19. decembra 1930 rada mesta Trenčín vypísala verejnú súťaž na ideové plány pre výstavbu novej školy v lokalite Horná Sihoť. Súťaž sa uskutočnila v čase medzi 1. februárom až 5. marca 1932, do ktorej bolo zaslaných až 50 návrhov. V zápisnici z tejto súťaže zo dňa 29. marca 1932 sa konštatuje, že ani jeden z návrhov nevyhovuje úplne ideovému zámeru.

Súťaž bola vyhodnotená nasledovne:

- I. cena udelená nebola,

- II. cena bola udelená návrhu pod heslom "M-M", ktorého autorom bol Ing. Antonín Černý z Prahy, za čo dostal odmenu 5000,- korún,

- III. cena bola udelená návrhu pod heslom "Váh", ktorého autorom bol Ing. František Bednárik a Ing. A. Holik zo Žiliny, za čo dostali odmenu 3000,- korún.

- Dňa 5. apríla 1932 píše riaditeľ Štátnej československej obchodnej akadémie v Trenčíne, že "užšia komisia vyslaná mestskou radou vybrala k ďalšiemu jednaniu projekt označený heslom "Náčrtok" a ako druhú eventualitu projekt s heslom „333".

- Dňa 25. apríla 1932 zaslal mestský technický referát v Trenčíne list arch. Antonínovi Černému za akých podmienok a za aký obnos by vypracoval podrobné plány a rozpočty, alternatívne za aký obnos by bol ochotný ponechať mestu Trenčín projekt so všetkými právami a myšlienkami, aby ho mohol dopracovať mestský technický referát.

- Listom zo dňa 27. apríla 1932 arch. Černý z Prahy odpovedá, že žiada obnos 25.600,- korún.

- Rada mesta Trenčín na svojom zasadnutí dňa 23. mája 1932 prijíma za podklad novostavby Obchodnej akadémie v Trenčíne projekt z verejnej súťaže číslo 26 podaný pod heslom „21.221", ktorého autorom bol Ing. arch. Ferdinand Silberstein z Bratislavy v zmysle ponuky z 2. mája 1932 v sume 25.650,- korún.

- Dňa 8. júna 1932 sa proti uzneseniu mestského zastupiteľstva v Trenčíne odvolal František Černý z Trenčína, že rozhodnutie je proti všetkým zásadám zadávacieho poriadku a tiež hospodárnosti. Poznomenáva, že vyhlasovateľ súťaže mal radšej zadať projekt priamo.

- Dňa 21. júna 1932 mesto Trenčín zaslalo kompletnú dokumentáciu obchodnej akadémie od Ing. arch. Ferdinanda Silbersteina Ministerstvu školstva a 19. júla 1932 bola schválená ministrom školstva.

- Dňa 4. septembra 1932 schválil projektovú dokumentáciu Okresný úrad v Trenčíne. Verejná súťaž na dodávateľa bola odložená vzhľadom na finančné problémy.

- Až dňa 26. augusta 1935 rada mesta Trenčín vypísala verejnú súťaž na dodávateľov.

- Dňa 26. augusta 1935 boli zadané zemné, murárske a železobetónové práce firme Ing. Strebingera.

- Koncom roka 1936 bola novostavba obchodnej akadémie dokončená. Škola sa však presťahovala do nových priestorov v druhom polroku školského roka 1936/1937.

- Na zasadnutí mestského zastupiteľstva v Trenčíne dňa 13. februára 1937 bol jednodhlasne zvolený za čestného občana mesta Trenčín ministerský predseda Dr. Milan Hodža. Okrem toho rozhodlo pomenovať novú budovu Obchodnej akadémie v Trenčíne jeho menom. (Trenčan 20.02.1937, str. 2)

- Mimoriadne zasadnutie mestského zastupiteľstva v Trenčíne dňa 31. marca 1937 schválilo pomenovanie hlavnej ulici na Hornej Sihoti po prezidentovi Dr. Eduardovi Benešovi a druhú hlavnú ulicu po Dr. Milanovi Hodžovi. (Trenčan 03.04.1937, str. 3)

## **7. Objekt generálneho štábu armády Slovenského štátu**

V rámci reorganizácie československej brannej moci v lete 1935 bolo v Trenčíne vytvorené Veliteľstvo V. armádneho zboru.

Zástupcovia mesta Trenčín dňa 22. januára 1936 ponúkli písomnou formou Ministerstvu národnej obrany, že mesto Trenčín vlastným nákladom postaví pre Veliteľstvo objekt, zadarmo dá pozemok a postaví domy pre vojenských gážistov. Náklady si vojenská správa zaplatí v prenájme.

Ministerstvo národnej obrany s týmto návrhom súhlasilo. Konkurz na projekt vyhral Ing. arch. Domanský a konkurz na realizáciu budova Veliteľstva vyhrala pražská stavebná akciová spoločnosť "Ing. Otakar Nekvasil a.s."

Okresný úrad v Trenčíne dňa 11. decembra 1936 udelil stavebné povolenie a kolaudácia sa uskutočnila 21. novembra 1938.

## **8. Domy vojenských gážistov**

Na mimoriadnom zasadnutí zastupiteľského zboru mesta Trenčín dňa 4. februára 1937 sa rozhodlo, že plány a rozpočty stavby obytných domov pre gážistov vypracuje miestny staviteľ Dominik Filipp podľa ideových plánov Ing. arch. Ferdinanda Silbensteina. (Trenčan zo dňa 13.02.1937). Stavba bola zadaná firme "Berta & Kovács" z Trenčína a Piešťan.

## **9. Obytný dom**

Podľa projektu Ing. arch. Ferdinanda Silberstena bola v Trenčíne na Hornej Sihoti postavená dvojpodlažná bytovka so šiestimi bytmi pre pána Ševčíka. Začiatok výstavby - 5. apríla 1937 a ukončenie výstavby 15. augusta 1937.

## **10. Rímsko-katolícky kostol**

Dňa 25. augusta 1947 požiadal Rímsko-katolícky farský úrad v Trenčíne Mestský národný výbor v Trenčíne o pozemok pre výstavbu nového rímskokatolíckeho kostola v lokalite Hornej Sihote.

Dňa 16. septembra 1947 rada Mestského národného výboru v Trenčíne žiadosti Rímsko-katolíckeho farského úradu v Trenčíne vyhovel a rezervovala na tento účel pozemok v blízkosti športového štadióna.

Zmenené politicko-spoločenské pomery po roku 1948 zamedzili výstavbu tohto objektu.

## **11. Železničná stanica**

Zastupiteľský zbor mesta Trenčín dňa 21. júla 1936 po prvýkrát jednal o preložení železničnej trate v súvislosti s výstavbou novej železničnej stanice.

Dňa 18. marca 1938 Okresný výbor v Trenčíne schválil uznesenie zastupiteľstva mesta Trenčín, ktorým boli odstúpené obecné pozemky Riaditeľstvu slovenských železníc v Bratislave na preloženie železničnej stanice o výmere 101.325 m<sup>2</sup>. Mesto Trenčín previedlo pozemky zadarmo s podmienkou, že Riaditeľstvo slovenských železníc v Bratislave vybuduje na svoje náklady podjazd pod železničnou traťou na Hornú Sihot'.

S výstavbou budovy železničnej stanice sa začalo 11. augusta 1939 a železničná stanica bola odovzdaná 23. mája 1944. Je treba dodať, že v čase odovzdania železničnej stanice neboli ešte peróny prekryté. Celkové náklady na jej vybudovanie činili 25 mil. korún. V tej dobe patrila medzi najmodernejšie objekty.



## **Iné objekty mesta Trenčín**

### **12. Pošta**

Začala sa stavať 1. decembra 1929 a bola ukončená 25. októbra 1931. Týždenník "Trenčan" zo 7. novembra 1931 ďalej píše, že stavebné náklady činili 3,1 milióna korún. Objekt stavala firma "Nekvasil" z Brna, ale remeselnícke práce robili trenčianske firmy "Svojpomoc", sklenárstvo "Markovič", natieračské "AROCH", . elektrotechnické "Technika". 12. októbra 1931si prezrel novú poštu aj minister pôšt Dr. Emil Franke a pochvalne sa o stavbe vyjadril.

Týmto chcem vyjadriť poďakovanie Ing. arch. J. Múdremu z Krajskému úradu pamiatkovej starostlivosti v Trenčíne, Mgr. Danici Hlaváčovej zo Štátnemu okresnému archívu v Trenčíne a PhDr. Janke . Karlíkovej z Trenčianskeho múzea, že mi umožnili nahliadnuť do príslušnej dokumentácie a tak pripraviť predmetnú správu.

V Trenčíne 10.06.2004

Mgr. Jozef Čery  
kronikár mesta Trenčín

---

Autor pán Mgr. Jozef Čery dňa 23.5.2013 udelil súhlas so zverejnením diela na [www.trencan.ic.cz](http://www.trencan.ic.cz) za účelom nepodnikateľským, bez pozmenenia diela, s uvedením jeho autorstva, bez odmeny autorovi.

Digitalizácia Ing. Vojtech Brabenec, 2012, s ponechaním pôvodného pravopisu a zvýraznenia.

Oprava v lete 2014 podľa požiadavky autora vykonaná vynechaním vety o autorstve projektu železničnej stanice.

Zverejnené na [www.trencan.ic.cz](http://www.trencan.ic.cz) v lete roku 2013.